

# BRONNEN

## A little bit of history

**Geschiedenis is het leukste vak, met voorsprong zelfs. Even de mensen afdoen die van mening zijn dat het 'allemaal al gebeurd is dus wat hebben we er aan?'. Welnu, daar stellen we netjes tegenover dat "diegenen die de geschiedenis niet kennen, gedoemd zijn dezelfde fouten te blijven maken".**

Dus in deze heuse geschiedenis-special nemen we als eerste een kijkje bij het nieuwe boek van Jacob Soll. Deze auteur heeft enkele jaren geleden al een zeer interessant boek geschreven over de geschiedenis van boekhouden en accounting *The Reckoning* (zie Accountant Q1 2016) en behandelt in dit nieuwste boek de geschiedenis van het 'vrijemarktidee'. En het is geen principieel verhaal of het per definitie goed is of slecht. Zeker niet. Soll duikt de geschiedenis in om de verschillende principes die in verschillende tijden ten grondslag lagen aan de dominante visie over functioneren van een vrije markt te behandelen.

Hij begint bij de Romeinse redenaar, schrijver en politicus Cicero. Verder komen onder andere grote namen als Machiavelli, Adam Smith en John Stuart Mill langs. Tevens een interessant hoofdstuk over *Freedom and wealth in the Dutch Republic*. Hierin de nodige aandacht voor de zeventiende eeuwse Republiek der Nederlanden. Soll behandelt onder andere Simon Stevin, Hugo de Groot en het boek van politicus en schrijver Pieter de la Court uit 1662 *The True Interest and Political Maxims of the Republic of Holland*. De la Court beschreef hierin de voordelen van vrije handel, koppelde dit aan politieke en religieuze vrijheid en was ook fel anti-monarchistisch. *Freedom en wealth* liggen in de visie van De la Court direct in elkaars verlengde. Waarbij de vrijheid in de zeventiende eeuw vooral een vrijheid van monarchistische of anderszins absolute heersers was. En wat is uiteindelijk de moraal van het verhaal in Solls boek? Daar is hij eigenlijk vrij duidelijk in: In een goed functionerende vrijemarkteconomie heeft de staat een sterk regulerende en sturende rol. Ja inderdaad, dat leest u goed. Dit principe is echter in de achttiende eeuw losgelaten, waarna de pure 'vrijemarktideologie' de boventoon ging voeren. Aan het einde van zijn boek komt Soll weer terug bij Cicero. Deze hield tweeduizend jaar geleden al een sterk pleidooi voor inperking van de macht van puur op winst gerichte handelaren. Een stabiele markteconomie en goed functionerend openbaar bestuur gaan hand in hand en idealiter worden beide aangestuurd door aristocratische landeigenaren die in harmonie met de natuur leven, niet enkel op winst zijn gericht maar een vorm van ethisch rentmeesterschap hooghouden.

Dit alles klinkt misschien een beetje idealistisch maar Soll weet met zijn aantrekkelijke en toegankelijke schrijfstijl zijn visie netjes neer te zetten. En bedenk hierbij ook dat de voorstanders van de pure vrije markt ook een vorm van ideaal wensdenken hanteerden in de afgelopen decennia. In elk geval biedt Soll met zijn boek genoeg *food for thought*.

Het tweede boek beschrijft de geschiedenis van het accountantsberoep in de USA tot 1896. Opvallend genoeg is dit boek geschreven door Spaanse auteurs. En ja - tot 1896 - dus het is nog geen complete geschiedenis, we missen nog heel wat.

In elk geval duiken Gironella en Barcons echt helemaal terug tot het begin; namelijk Schotland en daarna Engeland waar vandaan midden negentiende eeuw de eerste 'auditors' naar Amerika werden gestuurd om de belangen van Engelse bedrijven en investeerders te auditen. De auteurs beschrijven de ontwikkelingen tot 1896; toen werd in de staat New York het vak van certified public accountant (CPA) geregeld. Deze codificatie beschouwen de auteurs volkomen terecht als een belangrijke mijlpaal. Daar stopt deze geschiedenisles. Overigens een erg interessante les. Het laat duidelijk zien dat de vraag naar public accounting samenhangt met niet enkel economische factoren, maar ook sociale, culturele en maatschappelijke ontwikkelingen. Bepaalde vormen van welvaartsgroei, groeiend eigendom van een middenklasse inclusief investerings- en beleggingsmogelijkheden waren belangrijke motivatoren voor de vraag naar een onafhankelijke audit. Naast deze meer overkoepelende overwegingen is het boek ook een gedetailleerde studie van data waarop *charters* werden getekend, opleidingsvereisten voor accountants werden opgezet etc. En dit alles in slechts 160 pagina's. De auteurs zijn naar eigen zeggen bezig met het vervolg na 1896, dus wellicht dat er nog een hele serie volgt.

En tot slot nog even kort boek nummer 3 van Camfferman en Quadackers. Dit kreeg al enige aandacht in Accountant door middel van een interview met Camfferman (zie Accountant 4 uit 2023). *Blijvend zoeken naar balans* bevat een degelijke beschrijving van de ontwikkelingen in het Nederlandse beroep tussen 1960 en 1995. Dus ook hier geldt dat de geschiedenisles nog niet gereed is. In elk geval is een belangrijk thema in deze periode de wettelijke regeling van het accountantsberoep en tevens - waar accountants gedurende lange tijd hun werk min of meer ver verwijderd van het publieke oog verrichtten - komt ook in deze periode de openbare kritiek op gang. En dit laatste zette zich na 1995 natuurlijk nog sterker door.

*Jacob Soll: Free market - the history of an idea, Basic Books 2022, ISBN 9780465049707*

*Emilio Gironella Masgrau en María del Carmen Barcons Vilardell: The auditing of the accounts in the United States - from its origin to its first regulation in 1896*

*ICAC 2023, Online edition, NIPO 095230047*

*Kees Camfferman en Luc Quadackers: Blijvend zoeken naar balans - het Nederlandse accountantsberoep 1960-1995, VU University Press 2023, EAN 9789086598946*



# Leuker kunnen we het niet maken

Een boekje over belastingen, hè jakkes. Mooi niet. In jip-en-janneketaal een boekje over dit fijne onderwerp is eigenlijk wel reuze handig. Fiscalist Swaving Dijkstra is het in elk geval goed gelukt om veel voorkomende vragen te behandelen.

Brievenbusmaatschappijen, wat is nu precies 'bijtelling', belasting betalen over spaargeld, erfbelasting en de koning (hij niet, u well!) en meer van dit soort vragen die je vaak hoort op de beroemde 'verjaardagsfeestjes'.

De auteur legt de principes achter de belastingregels uit en dat gaat Swaving Dijkstra goed af. Er zijn hoofdstukken over loonbelasting, sparen, erven, aandelen en natuurlijk het heiligste koetje van Nederland 'het eigen huis'.

En Max dan? Woont hij in Monaco vanwege het zonnige weer en het schitterende uitzicht op de Middellandse Zee? *Yeah right*. Max heeft min of meer zijn eigen hoofdstuk 'Wonen en werken over de grens'. Swaving Dijkstra redeneert kort en nuchter waarom Max - en veel overige grootverdieners in sport en entertainment - voor een landje kiezen dat geen inkomsten- en vermogensbelasting heft. Of het eerlijk is? Daarover kun je van mening verschillen. Overigens wonen ook veel KLM-piloten in Spanje en ook hier geeft Swaving Dijkstra een houtsnijdende uitleg.

Tot slot nog even aandacht voor de afsluiter van het boek: 'Waarom zijn belastingen zo ingewikkeld?' Daarin staat het keurig verwoord: "(...) Ruime belastingregels geven ruimte aan de Belastingdienst om belasting te heffen maar geven onzekerheid aan de belastingbetaler. Gedetailleerde belastingwetgeving biedt zekerheid maar is makkelijk te ontwijken en snel verouderd. (...)” En zo is het maar net. Eigenlijk had dit stukje tekst direct vooraan in het boek moeten staan. Met een korte en toegankelijke schrijfwijze is dit dus eigenlijk een beetje 'belastingen voor dummies'. Handig.

Marnix Kluiters en Mark Siegenbeek van Heukelom, *Duurzame ambitie*, Business Contact, 2024, ISBN 978 9047 015 944



## ELLY'S BOEKBLOG



### Duurzame ambitie – Aan het werk!

Je carrière telt zo'n tachtigduizend uur. Besteed die tijd ook aan het duurzamer maken van je werkomgeving, daarmee maak je véél meer impact dan alleen in je privéleven. Of je nu sollicitant bent, professional, teamleider of topmanager, je kunt altijd iets doen. Het boek 'Duurzame ambitie' laat je zien hoe, met inzichten uit de psychologie en de transitiekunde en met heel veel inspirerende voorbeelden.

Het eerste deel gaat onder andere over het belang van de *early adopters*: als die eenmaal zo'n twintig procent van de groep uitmaken, begint de omslag naar een nieuwe structuur. We krijgen een aantal tips hoe we kunnen helpen het aantal early adopters te vergroten, waaronder ... erover praten. Niet ter meerdere eer en glorie van jezelf, als 'deugmens', maar om *pluralistic ignorance* tegen te gaan. We denken namelijk snel dat we de enigen zijn met een bepaalde mening, als we niemand daarover horen praten, terwijl de groep met dezelfde mening misschien heel groot is. Zoals in het sprookje 'De nieuwe kleren van de keizer'. Lef hebben dus.

Het tweede deel gaat specifiek in op duurzaamheid op het werk, hoe je bestaande initiatieven kunt steunen, de top kunt beïnvloeden qua duurzaamheidsdenken, of ervoor kunt zorgen dat er een nieuwe top komt. Het derde deel betreft duurzame organisaties, inclusief de duurzaamheidsrisico's: transitierisico's (impact van nieuwe regelgeving) en fysieke risico's. En waar risico's zijn, zijn kansen. Boeiend daarbij zijn de fasen van verduurzamen en de waarschuwing je acties goed te *timen*. Het is als het opvoeden van je kind: Voor alles is er een goed moment. Je biedt je baby toch ook geen biertje aan?

Marnix Kluiters en Mark Siegenbeek van Heukelom, *Duurzame ambitie*, Business Contact, 2024, ISBN 978 9047 015 944

Elly Stroo Cloeck schrijft recensies en samenvattingen van managementboeken, te vinden op [1001managementboeken.nl](http://1001managementboeken.nl).